

Een leerling op de school van vrije genade

Lezen: Psalm 130

Tekst: Psalm 130: 3-4

Zondag 1, vraag en antwoord 2

Zingen:

Psalm 130: 1

Psalm 130: 2

Psalm 32: 1, 4, 6

Psalm 116: 5

Psalm 119:52

Geliefde gemeente, de profeet Hosea was een getrouwe dienaar van God. En hoe kwam dat bij hem openbaar? Hij kwam niet met zijn eigen woord, maar hij kwam met Gods woord. Luister maar eens wat er te vinden is in zijn eigen profetie. Hoor des Heeren woord, gij kinderen Israëls. Hij moest dus komen met Gods woorden. En wat moest hij toen tegen het volk gaan zeggen, gemeente? Iets heel aangrijpends. Ik durf het bijna niet te zeggen, want misschien geldt het wel u of jou. *Mijn volk is uitgeroeid, omdat het zonder kennis is. Wie geldt dat hier nog: zonder kennis?* Ja, wat bedoelt de Heere dan toch? Waarom moet Hosea dat dan preken? Wist Israël dan niet meer van de God van Israël? Waren de Israëlieten de Torah kwijtgeraakt? Was er geen kennis meer van de wetten van Mozes, de tien geboden en de ceremoniële wetten die nodig waren voor de eredienst? Oh, dat wisten ze nog heel goed. Verstandelijke kennis was er genoeg, maar het volk miste wat anders. En het staat in Hosea 4 vers 1, zij misten de kennis van God. En onze kanttekenaren hebben heel goed gezien wat daarmee bedoeld wordt, want zij schrijven bij die woorden: kennis Gods, versta: rechte, ware, zaligmakende kennis van God, gericht naar Zijn Woord en vergezelschap met geloof en liefde tot God en liefde tot de naaste. En lieve gemeente van Kralingen, als die zaligmakende kennis wordt gemist, ga je verloren. En daarom roep ik u vanmiddag voor Gods aangezicht: kent u deze kennis? Die ene kennis, die nodig is om echt getroost te kunnen leven en te kunnen sterven? Kennis, zaligmakende kennis die nodig is om die enige troost echt te kunnen ontvangen en te kunnen genieten. En weet u, die kennis die daarvoor nodig is, is te verkrijgen. Die is te verkrijgen op de school van de Heilige Geest. En wat is het een wonder als je door genade een leerling mag zijn op die school. Of, om het met woorden van Guido de Bres te zeggen, die hij in zijn Nederlandse geloofsbelijdenis gebruikt: om een leerjongere van Christus te zijn. Zeg, ben je het al? Ben je al een leerjongere van Christus. Want dat is die grote Leermeester die je door Woord en Geest onderwijs geeft. En dan gaat hij je lessen geven waarin je, zolang je op aarde bent, nooit uitgeleerd raakt. En laten we eens die lessen gaan bekijken vanuit onze tekst.

Het Woord van God dat deze middag tot ons komt, vinden wij in Psalm 130, de verzen 3 en 4. Daar lezen wij het Woord van God als volgt: *Zo Gij, HEERE, de ongerechtigheden gadeslaat, HEERE, wie zal bestaan? Maar bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.*

Vanuit deze tekst willen wij lijnen trekken naar Zondag 1, vraag en antwoord 2 van de Heidelbergse Catechismus. Daar vraagt de onderwijzer aan zijn leerling: *Hoeveel stukken zijn u nodig te weten, opdat gij in deze troost zaliglijk leven en sterven moogt?* En de leerling antwoordt: *Drie stukken.*

Ten eerste, hoe groot mijn zonden en ellende zijn. Ten andere, hoe ik van al mijn zonden en ellende verlost word. En ten derde, hoe ik Gode voor zulke een verlossing zal dankbaar zijn.

Het gaat deze middag over **een leerling op de school van vrije genade**. Een leerling op de school van vrije genade leert voor het eerst en steeds meer:

1. Ten eerste, hoe groot zijn zonde en ellende zijn, zoals we lezen in vers 3: *Zo Gij, HEERE, de ongerechtigheden gadeslaat, HEERE, wie zal bestaan?*
2. In de tweede plaats, hoe hij van al zijn zonde en ellende verlost wordt, zoals we vinden in het eerste deel van vers 4: *Maar bij U is vergeving.*
3. En ten derde, hoe hij God voor zulke verlossing zal dankbaar zijn, zoals we lezen in het tweede deel van vers 4: *Opdat Gij gevreesd wordt.*

1. Hoe groot mijn zonde en ellende zijn

Laten we eerst kijken naar Psalm 130, gemeente. Het is een lied dat naar alle waarschijnlijkheid geboren is in de ballingschap. Dat kunnen we ook opmaken uit een van de betekenissen van het woord dat we in de aanhef vinden. Het eerste wat we in Psalm 130 aantreffen, is een 'lied Hammaäloth'. Daar zijn verschillende betekenissen voor te geven, maar een betekenis die heel goed bij Psalm 130 past, is: de liederen van de terugkeer. Het woord 'Hammaäloth' in de Hebreeuwse taal is afgeleid van een werkwoord dat betekent 'terugkeren'. En zo past Psalm 130 heel mooi bij de terugkeer van de ballingen uit de ballingschap.

De dichter, die onbekend is gebleven, was er één van het overblijfsel naar Gods verkiezing dat in de ballingschap geweest is. Toen hij daar was, ervoer hij alsof hij in een diepte zat. Vandaar dat we aan het begin van deze psalm hem horen zeggen: *Uit de diepten roep ik tot U*. Die diepte laat grote ellende zien. Dat woord 'diepte' laat zien dat de dichter in benauwdheden, in banden, in een gevangenis is, waaruit hij zo graag verlost wil worden. Hij zucht eronder. Ja, de diepte voor de dichter was inderdaad de ballingschap. En daar in de ballingschap heeft de dichter gezocht onder de slaande hand van God. Hij weet wat de oorzaak is waarom hij met de andere ballingen in de ballingschap terechtgekomen is: het zijn de zonden, de ongerechtigheden, de schuld van het volk. Toen kreeg dat volk God tegen zich vanwege de ongerechtigheden.

Dat zijn nu die vuile zonden die opkomen, gemeente, uit een verdorven hart. Zonden die een scheiding maken tussen God en onze ziel. Zonden die ervoor zorgen dat we niet meer recht voor God staan. De dichter spreekt niet zomaar over een paar zonden, een paar kleine zonden of foutjes die hij in zijn leven gedaan heeft. Het staat er in het meervoud: ongerechtigheden. Echt, gemeente, als de Heere toch eens een ogenblik zou laten zien wat wij tegen God gedaan hebben, we zouden het niet eens kunnen verdragen. Maar datgene wat de Heere Zijn kinderen ervan laat zien, is voor hun waarneming wel een stroom van ongerechtigheden. En met al die zonden staan ze in de schuld bij God.

Maar nu een belangrijke vraag, want ik ben wel eens bang dat daar misverstanden over zijn. Hoe is die dichter er nu achter gekomen dat hij zondaar is? Hoe is hij erachter gekomen dat hij gezondigd heeft? Want het geestelijke leven begint niet met zondekennis. Ja, daar word je stil van, hè, als ik dat zeg. Weet je waarmee het geestelijke leven begint? Met Godskennis. Want anders snap je helemaal niet wat zonde is. We hebben immers tegen God gezondigd. En hoe doet de Heere dat nu? Heel onderscheiden. Ik blijf eerst even bij Psalm 130.

Hoe leerde deze dichter God kennen? God laat Zich kennen vanuit het Woord, altijd vanuit het Woord. En hoe heeft God Zich in Zijn Woord geopenbaard? Door middel van heel veel namen die

Hij draagt. Onder die namen zijn hele speciale namen, die wij ook wel de deugden van God noemen, de wezensnamen. Namen die zeggen wie God is en wat Hij doet. Het zijn de eigenschappen, de deugden van God. Daar gaat de Heere een indruk van geven op het moment dat je wederom geboren wordt. En wat heeft deze dichter dan ontdekt bij God? Hij leerde God kennen in Zijn alwetendheid. Ja, zo kan het beginnen. We vinden een paar psalmen verderop ook iets uit het leven van David, in Psalm 139: *Niets is, o Oppermajesteit, bedekt voor Uw alwetendheid.*

Hoe weet ik dat deze dichter de Heere leerde kennen in Zijn alwetendheid? Dat zit opgesloten in dat woordje 'gadeslaan'. Het woord dat hier in het Hebreeuws gebruikt wordt, roept het beeld op van een boekhouder die heel nauwkeurig een boekhouding bijhoudt. Niets ontgaat hem, alles schrijft hij op. Zo is de dichter erachter gekomen dat niets, totaal niets van heel zijn leven verborgen is voor God, ook zijn zonden niet, die hij in zijn leven gedaan heeft. Niet één zonde is voor God verborgen. Hij leerde zijn zonden zien in het licht van de wet van God, waarin God Zich openbaart in Zijn wil en in Zijn recht. Toen ontdekte hij: die alwetende God weet letterlijk alles van mij. Er kwam dus in het leven van deze zondaar een zondebesef, en daar begint de zondekennis mee.

Want er staat in Zondag 1 niet: ten eerste, hoeveel mijn zonden en ellende zijn, maar er staat: hoe groot mijn zonden en ellende zijn. Dat heeft een wat andere betekenis dan dat je het idee hebt dat de Heere in één ogenblik laat zien welke zonden je allemaal gedaan hebt. Als God dat zou doen, gemeente, dan lag je verteerd op de aarde, want dat is werkelijk niet te dragen. Maar wat gaat er gebeuren als Hij je bekend maakt met je zonde en ellende tegenover wie God is? Dan gaat Hij je laten zien wat het karakter van de zonde is: dat je tegen God gezondigd hebt en dat er bij de Heere wetenschap is. Je raakt werkelijk bewust van je zondige leven voor het heilig oog van God.

Zo ging het ook bij de dichter. De Heere heeft alles gezien, en hij raakte daarvan bewust. Hij kreeg een zondebesef. Maar er zijn nog meer dingen die hij bij God ontdekte. Hij leerde God niet alleen kennen in Zijn alwetendheid, maar ook in Zijn majesteit en heiligheid. Ik begrijp dat je dat niet direct uit de tekst kunt opmaken, maar ik ga het u uitleggen. Dat kunnen we opmaken uit de wijze waarop de dichter in vers 3 de naam 'Heere' op zijn lippen neemt. Natuurlijk, wij zien hier in onze vertaling staan 'HEERE' met allemaal hoofdletters, en dan weten wij wel: dat is in het Hebreeuws 'YHWH'. Zo komen wij de naam 'Heere' dikwijls tegen in het Oude Testament. Maar als we naar de grondtekst van vers 3 kijken, staat er geen 'YHWH', maar een afkorting daarvan: 'Yah'. De dichter roept: *Ja, Yah.*

John Owen, die een prachtige verklaring heeft geschreven over Psalm 130, geeft een terechte verklaring waarom de dichter hier die verkorte naam op zijn lippen neemt. Hij zegt: deze korte naam wordt zeer zelden gebruikt, en als hij gebruikt wordt, dan is het om Gods vreselijke majesteit kenbaar te maken en uit te drukken. Dus als de dichter hier die korte naam 'Yah' uitspreekt, is er in zijn ziel niet alleen een besef van Gods alwetendheid, maar ook iets van Zijn majesteit en heiligheid. Voor die God staat deze dichter. Hij krijgt door de werking van de Heilige Geest, met een blik op de heilige wet van God, een besef van zijn zondig leven voor God. Hij proeft en beleeft iets diep in zijn hart van het karakter van de zonde. En wat is dat? Kun je het vertellen uit je eigen leven? Weet je wat het karakter van de zonde is? Dat we God onteerd hebben. Dat we God op Zijn hart getrapt hebben.

Als de Heere daarbij Zijn liefde uitstort in je hart, gemeente, dan ga je wenen over je zonde. Dan begrijp je die vraag: hoe groot mijn zonde en ellende zijn. En dat ligt niet zozeer in de veelheid van de zonde, maar in het karakter van de zonde. Die grote, goede God, dat heerlijke Opperwezen, zo

aangerand met onze zonden. Wat hebben we gedurfd, gemeente? En wat durven we nog met onze zonden? Want niemand die hier zit, is zonder zonden. We hebben echt tegen God gezondigd, gruwelijk tegen dat heerlijke, liefdevolle Opperwezen, Die alleen maar goed doet en alleen maar goed is. Zo lankmoedig, zo groot van goedertierenheid, zo barmhartig, zo rechtvaardig, zo heerlijk. Ik kan geen woorden vinden om te zeggen wie God is. En tegen die grote God heb je gezondigd. Dat ga je leren op de school van de Heilige Geest. Dat wordt bedoeld met: hoe groot mijn zonde en ellende zijn.

Ach, wat blijft er dan van je over als je gaat voelen hoe je God onteerd hebt met je zonde? Je gaat dan vanuit de heilige Schrift ontdekken wat je daarom verdiend hebt, namelijk dat je sterven moet en dat je de rampzaligheid hebt verdiend. Ach, waar dan heen? Dan hoor ik de dichter zeggen: *Ik wou vluchten, maar ik kon nergens heen, zodat de dood voor handen scheen, en alle hoop mij gans ontviel, daar niemand zorgde voor mijn ziel.*

Zo gezondigd tegen God. Maar weet u, als de Heere je dat laat zien, als je die lessen gaat krijgen op de school van de Heilige Geest, als je weet waarom je geboren wordt, dan kun je het daar niet in uithouden. Dan moet er wat gebeuren in je leven. Dan moet het ergens heen. Want dat eerste stuk, hoe groot mijn zonde en ellende zijn, staat niet op zichzelf. Nee, dat heeft een doel. Het moet voort naar die tweede les die de Heere gaat geven. Daarom kan een mensenkind in de ontdekking van de zonde het niet uithouden. Hij kan er geen rust in vinden. Dat ligt ook opgesloten in het woordje 'bestaan', waar de dichter van spreekt. Want je kunt met die zonde voor God niet bestaan. Je moet ervan af. Je moet ervan verlost worden.

Dan vind ik het zo mooi wat wijlen professor Wisse ooit onder woorden heeft gebracht. U kunt het vinden in dat prachtige boekje over de ambtelijke bediening van Christus in het leven van de gelovigen. Hij schrijft zo prachtig dat die zondekennis nodig is om een verlossingsbekommernis te krijgen. Ja, dat is natuurlijk een ingewikkeld woord, dat snap ik wel, jongelui. Het betekent dat je vanuit dat besef van je zonde en uit het geloof wat je God daarmee aangedaan hebt, door de prediking van het evangelie, een begeerte krijgt naar verlossing. Want je krijgt de eer van God op het oog en je wilt niet meer zondigen, maar je zondigt wel. Je komt als het ware in een levensvraag terecht: Hoe kom ik van mijn zonde af? Hoe kan ik van mijn zonde verlost worden? Kijk, dan is de Heilige Geest bezig om je voort te stuwten naar die volgende les die noodzakelijk is, die als het ware bij dat eerste vak komt. Want het gaat uiteindelijk om de verlossing van de zonde. Het gaat uiteindelijk om de dankbaarheid aan God, Die een zondaar uit zo'n grote nood en dood verlost heeft. Daarom komt er uit die diepte een gebed, een gebed om verlossing.

Dominee, hoe diep moet je zondekennis zijn? Dat is een vraag, hè. Voordat ik daar antwoord op ga geven, wil ik eigenlijk even iets zeggen. Ik kom die vraag wel eens meer tegen. Laten we één ding vasthouden: er is geen geestelijk leven zonder zondekennis. Dat bestaat niet. Dus allen die wederom geboren worden, gaan iets van hun zonde kennen. Maar wat is daar nu voor nodig? Hoe diep moet dat gaan? Soms ontmoet je mensen die helemaal vastlopen met die vraag: Hoe diep, hoe diep? Dan is er een groot gevaar. Dan kom je helemaal in de strik van zo'n vraag terecht. Het is een ophouder om verder te komen op de weg van het geestelijke leven. Als je in zo'n vraag verstrikt raakt, dan is er maar één Die je daaruit kan halen, en dat is de Heere Zelf. Maar dat laat niet weg dat je die vraag wel stellen mag.

Ik zou er twee antwoorden op willen geven. Hoe diep moet je zondekennis nu zijn om bij de verlossing uit te mogen komen? Ten eerste moet die zondekennis naar de Schriften zijn. En ten tweede moet die zondekennis zo diep zijn dat je buiten Christus niet meer kunt. Vorige week zondagavond lazen wij thuis nog een stukje uit dat prachtige boek van Petrus Immens, 'De

Godvruchtige Avondmaalganger'. Hij heeft zo'n pastorale les gegeven als het gaat om de Bijbelse zondekennis. Ik ga het u letterlijk voorlezen, misschien mag het nog wat tot onderwijs zijn: *Meet uzelf nooit aan anderen af door te denken: zij waren zo benauwd, en daarom moet ik dat ook zijn. Want niet de bevindingen van anderen is voor u de maatstaf, maar het Woord van God. En u leert in het Woord van God nergens hoe groot en hoe zwaar uw overtuigingen van de zonde moeten zijn. Maar wat Gods Woord wel leert, is dit: als iemand geen uitkomst meer ziet, wordt hij naar Christus verwezen. En dat is de enige weg, namelijk het geloof in Hem. Blijf dan niet stilstaan in de grootte van de overtuiging van uw schuld, maar sta naar de werkelijkheid, de waarheid ervan.*

Wat een les, hè. De Heere alleen kan een mens ervan bevrijden als je onder het juk van zulke vragen voort moet gaan. Nogmaals, het gaat niet buiten zondekennis om, want wat zou anders de verlossing voor waarde kunnen krijgen? Maar het is zo zalig als de Heere het gaat doen, alle blokkades wegneemt en je leidt van stapje tot stapje in die vragen: hoe groot mijn zonde en ellende zijn. Omdat ook die vraag erbij gaat komen, niet als een stationnetje achter elkaar, maar het komt erbij: hoe ik van al mijn zonde en ellende verlost word.

2. Hoe ik van al mijn zonde en ellende verlost word

Ja, gemeente, als het gaat om de weg waarin die enige troost, beide in leven en sterven, gekend wordt, dan wordt het wel eens heel snel gezegd: ja, dat is de weg van de drie stukken: ellende, verlossing en dankbaarheid. Maar eigenlijk mogen we het zo helemaal niet zeggen. Dat is zo'n arme samenvatting van wat het in werkelijkheid is. Ik vind het zo mooi hoe het in Zondag 1 verwoord is. Als het om die drie stukken gaat, begint elk van deze drie stukken met het woordje 'hoe'. En dat is belangrijk op de school van de Heilige Geest. Hoe groot mijn zonde en ellende zijn, ik heb er net op gewezen. Dan gaat het om het besef van de zonde, om het karakter van de zonde. Zo begint het in het geestelijke leven. En jawel, het zal verdiept worden, maar de grootte van die zonde is nodig om te geloven, om te beleven, om werkelijk aangewezen te worden op die Ander, met een hoofdletter, Die je alleen redden kan van je zonde en ellende.

Daarom is dat eerste stuk een middel om bij dat tweede stuk te mogen komen. Ook dat tweede begint met het woordje 'hoe'. En dat wordt een levensvraag: Heere, hoe dan? Hoe zal ik van mijn zonde verlost worden? Hoe zal ik uit mijn ellende verlost worden? O, het gaat er in het geestelijke leven niet alleen om dat ik verlost kan worden. O, dat is al een wonder, dat de Heere raad weet met je zonden, met je ellenden, dat je verlost kan worden. Maar de troost wordt veel dieper als de Heilige Geest je gaat leren hoe je verlost kan worden. Nou, hoe dan? Luister naar de dichter van Psalm 130. Aan het begin van vers 4 zegt hij: *Maar bij U is vergeving.*

O, de dichter is er hartelijk van overtuigd dat hij geestelijke en bevindelijke kennis nodig heeft van de Heere hoe hij verlost kan worden, namelijk op zodanige wijze dat God daarin de eer zal ontvangen. En welke weg is dat? Het wordt eigenlijk heel kort samengevat in onze tekst: *Bij U is vergeving.* Gemeente, is dat alleen al niet genoeg? *Bij U is vergeving.* Dat ene woordje. Zit hier misschien een arme zondaar die het niet meer kan geloven, die denkt: voor mij is het niet? Er is vergeving! En dat mocht gepredikt worden aan de ballingen die daar ver weg zaten in de ballingschap. Want de Heere liet het Woord meegaan in de ballingschap. En bij dat Woord hoorden ook de profetieën van Micha. Dan hoor ik Micha profeteren: *Wie is een God gelijk Gij, Die de ongerechtigheid vergeeft, Die de overtreding van het overblijfsel van Zijn erfenis voorbijgaat? Hij houdt Zijn toorn niet in eeuwigheid, want Hij heeft lust aan goedertierenheid.*

O, wat een blijdschap, wat een blijde boodschap is dit voor de dichter geweest. En ook nu nog is er geen woord zo welkom voor een schuldverslagen zondaar als hij horen mag in de prediking van het evangelie: *Bij U is vergeving.* Wat kan die boodschap alleen al hoop en verwachting geven. Wat

kan die boodschap de snaren van een schuldverlagen zondaar doen trillen, zodat je bij het horen van die boodschap al zachtjes begint te zingen: *HEERE, door goedheid aangedreven, zijt Gij mild in 't schuldvergeven; wie U aanroept in de nood, vindt Uw gunst oneindig groot.*

Ja, dan ga je het zien liggen bij God, dat er nog doen aan is, dat de Heere nochtans een gaarne vergevend God wil zijn. Dan ga je het leren op de school van de Heilige Geest, dat er maar één weg is om van je zonde verlost te worden, namelijk de weg van de vergeving van zonde. En dat is maar één weg, gemeente. Want in de grondtekst van Psalm 130 wordt niet zomaar over vergeving gesproken zonder meer. Voor het woordje 'vergeving' staat in de grondtekst een lidwoord. Het gaat om dé vergeving, de enige vergeving die alleen God kan schenken.

Wat wil dat nu zeggen, dat woord 'vergeving' in onze tekst? Het is de kwijtschelding van de gemaakte schuld in de weg van de betaling voor de schuld. Ik herhaal het: het kwijtschelden van de gemaakte schuld in de weg van betaling voor die schuld. En echt, gemeente, dat kan alleen in een weg van recht. Dat eist Gods recht. Maar o, wie, wie zal dat kunnen doen? Of door onszelf, of door een ander? Wat een wonder als je nu zo'n leerling op de school van de Heere mag zijn. Je gaat het leren: aan mijn kant kan het nooit meer. Ik kan vanuit mezelf aan die hoge eis niet voldoen. Maar bij de Heere zie je het wel. Het ligt buiten u. Het ligt niet in de mens. *Maar bij U is vergeving.* Het moet van de andere kant komen. Dat wordt zo'n wonder voor een schuldig mensenkind.

Laat ik het met een eenvoudig voorbeeld duidelijk maken, jongens en meisjes. Er waren eens twee vrienden, echte vrienden. Ze kenden elkaar al van de lagere school, vanaf groep 0. Elke dag gingen ze met elkaar om. Samen gingen ze naar school toen ze wat ouder waren. Na school speelden ze samen. Ze waren eigenlijk altijd samen. Maar toen ze ouder werden, verloren ze elkaar uit het oog. De een ging rechten studeren en werd, toen hij zijn studie voltooid had, rechter. Met de ander ging het helemaal fout. Die maakte de ene studie na de andere niet af. Hij dwaalde van het rechte pad af. Het ging zo slecht met die ene jongen dat hij uiteindelijk in de criminele onderwereld terecht kwam. Op een dag werd hij opgepakt vanwege oplichting en diefstal. Hij kwam in de gevangenis terecht, jongens en meisjes, en moest wachten totdat hij voor de rechtbank moest komen om daar zijn straf te horen die hij verdiend had.

Toen brak de dag aan dat hij voorgeleid moest worden. Maar wat denk je? Wie zat daar achter de tafel als rechter? Zijn vroegere vriend. Geschokt keken ze elkaar aan. Oude herinneringen kwamen weer boven. Wat nu? Maar het recht moet zijn loop hebben. Daarom nam de rechter toch het woord, al deed hij dat met een hart vol medelijden. Hij sprak het oordeel over zijn vroegere vriend uit. Die schuldige vriend moest één ton boete betalen. Maar ach, dat had hij niet. Daar stond hij nu met zijn schuld, een onbetaalbare schuld. Toch was de boete, door de rechter uitgesproken, rechtvaardig. Toen werd het ademloos stil in de rechtszaal. Want wat deed de rechter? Hij stond op, jongens en meisjes. Hij liep achter zijn plaats vandaan en ging naast zijn vriend zitten. Toen nam hij een cheque en schreef daarop dat hij die ton zou betalen voor zijn vriend. Het is maar een zwak voorbeeld, maar dat is nu een voorbeeld van genade door recht.

Zo zal de Heere Zijn volk de zonde vergeven. Want ik lees in Hebrëë 9 vers 22: *Zonder bloedstorting is er geen vergeving.* Dan kom ik weer bij die vraag terecht: Hoe kan ik toch van mijn zonde en ellende verlost worden? Hoe dan, Heere? In de weg van bloedstorting. En dan het wonder: niet een bloedstorting door mijzelf. De kerk des Heeren gaat het in verwondering ontdekken, maar de bloedstorting van die lieve Bloedbruidgom. O, als ik dan in de ellende, in de diepte van mijn ellende, omhoog roep om verlossing, dan zal de Heere Jezus Zich openbaren in het heilige Evangelie als de schuldovernemende Borg, Die tegelijkertijd de schuldbetalende Borg

is. Dan krijg ik daar, in dat leslokaal van die hoogste Profeet en Leraar, onderwijs over de bloedweg die Jezus wilde gaan. Die bloedweg begon in de kribbe van Bethlehem en eindigde aan het kruis op Golgotha.

O, zit hier vanmiddag misschien een arme zondaar of zondares die er niet meer bij kan, die voor zijn waarneming ook in zo'n diepte zit en zo gevoeld heeft wat het karakter van de zonde is, maar zichzelf er niet meer uit verlossen kan? Dan wordt hier deze middag de Bloedbruidegom gepredikt. Dan mag ik u als dienaar van deze Christus een ogenblik meenemen naar die heilige plaatsen waar de Heere Jezus Christus Zijn dierbaar bloed heeft gestort om de zonden te kunnen vergeven. O, zie Hem dan, arme zondaar, met uw schuld worstelen in de hof van Gethsemane, dragende uw vloek. O, zie toch eens hoe Hij uw zondenschuld meedroeg naar het rechthuis van Pilatus. En terwijl uw zondenschuld op Zijn rug lag, kwam de heilige Rechter door middel van de Romeinen om de rug te geselen. Uit die rug van Christus droop het bloed over uw zonden neer. O, zie Hem staan met de doornenkroon op Zijn hoofd, waarvan de doornen Zijn hoofd doorwonden en het bloed druipt over Zijn aangezicht, om bezig te zijn die hemelhoge schuld van Zijn kerk weg te dragen. Hoe heeft Christus Zijn handen en voeten niet willen laten doorboren tot betaling van je schuld? En tenslotte werd Zijn zijde doorstoken.

Zit hier een zondaar die juist onder de prediking roept uit de diepten van ellende: Hoe, Heere, hoe word ik toch verlost van mijn zonde? Hier bij deze bloedende Bruidegom! Want zonder bloedstorting is er geen vergeving. En Christus heeft die bloedstorting gegeven tot verheerlijking van Zijn Vader, tot verheerlijking van de deugden van Zijn Vader. O, welk een heerlijk middel is het dan om getroost te mogen worden in de strijd van dit leven. Wat een heerlijk middel is de bloedstorting, hoe ik van mijn zonde verlost mag zijn, om die enige troost, beide in leven en sterven, te mogen genieten.

Maar weet u, gemeente, waar het nu op aankomt? Dat dat dierbare bloed, wat Christus gestort heeft, ook persoonlijk wordt toegepast. Zie je daar ook zo naar uit, opnieuw naar uit, dat je weer eens de kracht van dat heerlijke bloed mag ondervinden? Weet je waar het op aankomt? Dat dat bloed van Christus op je ziel wordt gesprenkeld. Dan ga ik weer naar mijn tekst, naar die heerlijke grondtekst die God Zelf gegeven heeft. Als ik naar dat woordje 'vergeving' kijk, zoals het in het Hebreeuws staat, dan is dat Hebreeuwse woord heel nauw verbonden met een oud Aramees woord. U weet, Aramees is het dialect van Hebreeuws. Als ik naar dat oude Aramese woord kijk, waar het woord 'vergeving' heel nauw aan verwant is, dan betekent dat oude Aramese woord 'besprengen'. Dus *bij U is vergiving* betekent ook: het is niet alleen verworven, maar het betekent ook dat het toegepast kan worden.

Hoe dikwijls komen we dat in de Bijbel niet tegen, de besprenging met het bloed? Ik ga u een voorbeeld geven. In Exodus 24 lezen wij dat Mozes een altaar moet bouwen voor de Heere, nadat de Heere Zijn wet gegeven heeft. Dan moeten de brandoffers geslacht worden. Als de ossen worden geslacht, vangt Mozes het bloed op in twee bekkens, in twee schalen. Dan neemt hij de eerste schaal met bloed en daarmee besprengt hij het altaar, alsof hij wilde zeggen: dat bloed is voor God. En dat is waar, gemeente. God moest eerst bloed zien om vergeving te kunnen schenken. Daarom is dat bloed van Christus ook van grote waarde voor God Zelf. Vandaar die twee bekkens. Het ene was het bloed voor God. Toen Mozes het bloed gesprenkeld had op het altaar voor God, nam hij die tweede schaal. Wat deed hij daarmee? Hij nam het bloed en besprenkelde dat op het volk. Want datzelfde bloed van het offer was niet alleen voor God, maar ook voor de zondaar. Het moet op je hart worden gesprenkeld, gemeente.

Wat betekent dat? Dat de Heilige Geest het geloof in je hart gaat werken, dat Christus Zijn bloed ook voor u persoonlijk heeft gestort. Dan wordt dat bloed toegepast. Dan wordt de kracht van dat bloed ervaren, en dat gaat nooit buiten het Woord van God om. Dan sta je daar met een aanklagend geweten voor God. Dan sta je daar met je hemelhoge schuld, wat je zelf niet weg kunt nemen. En daar treedt Christus tussen met Zijn bloed. Op grond van dat bloed gaat de Vader spreken: Mijn zoon, mijn dochter, uw zonden zijn u vergeven. Zodat je kunt zingen: *Welzalig is de mens, wie 't mag gebeuren, dat God naar recht hem niet zal schuldig keuren.*

Bij U is vergeving. Daar hebt u het antwoord op de vraag: hoe groot mijn zonden en ellende zijn. Maar als de dichter van Psalm 32 van dat wonder zingt, dat zijn zonden vergeven zijn, zingt die er wel wat bij: *En die, in 't vroom en ongeveinsd gemoed, geen snood bedrog, maar blank oprechtheid voedt.* Dat brengt ons bij die derde les die de Heere erbij gaat geven, waarvan de dichter in Psalm 130 zegt: *Opdat Gij gevreesd wordt.*

3. Hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn

Opnieuw zien we weer het woordje 'hoe': hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn. De dichter zegt: *Opdat Gij gevreesd wordt.* Dus waar komt het op aan? Op de vreze des Heeren, op het wandelen in de vreze des Heeren. Dat is nu dat leven waarin de ware gelovigen gaan leren hoe de Heere gediend en gehoorzaamd moet worden, hoe Zijn wet betracht moet worden, waarbij in het hart van de ware gelovigen iets wordt neergelegd van de eer van God. Want daar gaat het om. O, als je iets mag kennen van die verlossing uit ellende, dan wil je niets anders dan de Heere grootmaken, tot Zijn eer leven. Dan kun je Asaf zo begrijpen, die het gezongen heeft: *Ik zal dan gedurig bij U zijn in al mijn noden, angst en pijn; en dan komt het: U al mijn liefde waardig schatten, wijl Gij mijn rechterhand wou vatten.*

Tegelijkertijd is dat zo'n strijd. O, het willen is wel bij mij, maar het te doen, dat vind ik zo dikwijls niet, zegt Paulus in Romeinen 7. O, wat is de weg der heiligmaking, wat is de weg van de ware dankbaarheid, toch dikwijls een weg van strijd. Het kan ook niet anders. Want Gods kinderen zijn een tweemens geworden. Het nieuwe leven is er inderdaad, maar het verdorven vlees is er ook nog. In de weg van de dankbaarheid wordt juist de strijd tussen geest en vlees ervaren, wat zo helder verwoord wordt in een gedicht:

Mijn zondig hart, mijn oude mens, komt tegen wil en tegen wens mijn hart van Jezus weg te voeren, en brengt mijn ziel in veel beroeren. O, volk van God, had ik gedacht, dat ik zo snel der zonde kracht tot mijn smart zou ondervinden, toen Jezus mij zo teer beminde? Ach, ik dacht niet dat mijn tere ziel nog zoveel van het aardse overhield.

Dan zie je dat je in de weg van de ware dankbaarheid nog steeds lessen ontvangt van dat eerste vak: hoe groot mijn zonde en ellende zijn. O ja, wel anders dan in het eerst. Want je weet waar je naartoe kunt met die dagelijkse zonde, met die overgebleven boosheid: gedurig tot de bloedfontein, Christus. Om daar met die nieuwe schuld, liefdesschuld, weer terecht te komen. Om de kracht van het bloed te ervaren en opnieuw de troost van de vergeving der zonde te ervaren. Maar daar, bij die bloedfontein, wordt ook gebedeld, gesmeekt: O Heere Jezus, leer mij naar Uw wil te handelen. *Ik zal dan in Uw waarheid wandelen; nijg mijn hart en voeg het saam tot de vreze van Uw naam.*

Daar wil ik deze middag mee eindigen. Want in die Psalm 86, die ik zojuist citeerde, staat nu het geheim van het laatste stuk: hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn. Hoe, Heere? Hoe gaat dat dan? David zegt in Psalm 86: *Verenig mijn hart tot de vreze van Uw naam, opdat Gij gevreesd wordt.* Dan is er een vereniging nodig. Ja, wat bedoel ik dan met vereniging, jongens en

meisjes? Nou, kijk maar even naar mijn handen. Nu zijn het twee losse handen, maar als ik mijn handen ga samenvouwen, worden mijn handen verenigd, samen. Wat zingt, wat bidt David nu in Psalm 86? Hij zegt: *Verenig mijn hart*. En als hij dan vraagt: *Verenig mijn hart*, dan moet er naast Davids hart nog een hart zijn, zoals ik hier twee handen heb. Als ik bij wijze van spreken zou zeggen: verenig deze hand, dan moet er toch een andere hand zijn om die twee te kunnen verenigen. Wat bedoelt David dan als hij bidt: *Verenig mijn hart tot de vreze van Uw naam*?

Gemeente, in dat gebed van David ligt nu het geheim opgesloten: hoe ik Gode voor zulke verlossing kan dankbaar zijn. Weet je wat Gods kinderen gaan leren op de school van vrije genade? Dat hun hart, dat van nature zo boos en zondig is, in de weg van de wedergeboorte totaal wordt vernieuwd. Hoe komt het nu dat dat hart hier van binnen vernieuwd wordt? Het wordt verenigd met Gods hart. Daar heb je het geheim. Om het nog nauwkeuriger te zeggen: dan wordt het hart van de ware gelovigen verenigd met het hart van Christus. Waar dat beleefd wordt, waar dat tot bewustheid komt van binnen in je hart, daar ga je het geheim verstaan: hoe ik Gode dankbaar kan zijn voor alle weldaden die Hij geschonken heeft. Ikzelf heb het niet, maar wel is het hart van de Heere Jezus vervuld met dankbaarheid. Als mijn hart nu verenigd wordt door het geloof met het hart van de Heere Jezus Christus, dan komt de dankbaarheid, de heiligmaking uit Christus in het hart van de ware gelovigen.

Als Christus dan bidt voor het aangezicht van Zijn Vader: *Vader, heilig ze in Uw naam*, weet u wat dan de vrucht daarvan is door de vereniging van die beide harten tezamen? Dat Gods kinderen hier op de aarde in de weg der heiligmaking leren bidden: *O Zoon, maak mij Uw beeld gelijk, heilige Jezus, heilig mij, want ik moet heilig zijn als Gij*. In die weg wordt het geleerd: *Opdat Gij gevreesd wordt*. Dan moet je hart dus verenigd zijn met het hart van Christus. Zo worden Gods kinderen, en zo blijven Gods kinderen, een kleine leerling op de school van die grote Profeet en Leraar, Jezus Christus, Die door Zijn Woord en Geest onderwijs geeft. Daar wordt geleerd, elke keer weer opnieuw: Eigen krachten te verachten wordt in Jezus' school geleerd.

Mag je nu zo'n leerling zijn, gemeente? Begeer je zo'n leerling te zijn? Dominee, als je nu op die school komt van de Heilige Geest, zoals we dat vanmiddag hebben gehoord, wat is dan eigenlijk het eerste vak dat je daar gaat krijgen? Waar begint de Heere dan? Nou ja, dat hebben we toch vanmiddag gehoord. Het eerste is dit: hoe groot mijn zonde en ellende zijn. Ja, maar kan het dan niet bijvoorbeeld met dat tweede beginnen: hoe ik van mijn zonde en ellende verlost word? Kan het dan misschien ook niet met dat derde beginnen: hoe ik Gode voor zulke verlossing zal dankbaar zijn? Waarom vraag je dat? Nou, zegt u, het kan toch ook met de liefde en de goedertierenheid van God beginnen? Als ik bijvoorbeeld Lukas 19 opensla en ik kijk hoe de bekering van Zacheüs begon, dan lijkt het wel alsof het daar met de verlossing begon.

Ik kan mij voorstellen dat je zo zou kunnen denken, maar ik denk toch dat je dan een denkfout maakt. Want bij Zacheüs begon het niet met het tweede stuk, zoals dat hier in Zondag 1 wordt genoemd: hoe ik van mijn zonde en ellende verlost word. Weet u wat er bij Zacheüs gebeurde? En dan kom ik even terug op wat ik eerder in de preek heb genoemd. In Christus kreeg Zacheüs Godskennis, maar wel op een heel bijzondere manier, heel anders dan bij de dichter van Psalm 130. Zacheüs kreeg iets te zien van Gods gunst, van Gods liefde, van Gods vriendelijkheid. Ja, zo kan de Heere ook beginnen in het geestelijke leven, om die indrukken van Hem in je hart te leggen. Maar dat is wat anders dan dat je gaat leren wat de verlossing betekent, hoe God een zondaar door Christus' bloed gaat verlossen. We moeten de dingen goed onderscheiden.

Bij Zacheüs begint het niet met de verlossing. Het begint bij Zacheüs met een indruk van de vriendelijkheid en de goedheid Gods. Ga de geschiedenis maar verder lezen. Hij krijgt tegenover

die indruk van God echt wel te zien wat hij gedaan heeft. Want hij wil alles viervoudig teruggeven. Als je dat gaat leggen naast de wet van Mozes, dan was dat de eis van iemand die de grootste zonde tegen het achtste gebod bedreven had. En Zacheüs voelde het aan, maar in het licht van Gods vriendelijkheid. Nou, dan geeft dat ook smart van binnen, hoor, als je tegenover zoveel vriendelijkheid zo gezondigd hebt. Maar dat is wat anders dan dat je gaat leren hoe, in welke weg, ik van mijn zonde en ellende verlost word.

Waar het bij Zacheüs begon met Gods goedheid, vriendelijkheid en liefde, begon het bij de dichter van Psalm 130 met Zijn alwetendheid, Zijn majesteit en Zijn heiligheid. Als God zoiets afdruckt in je ziel, dan zie je dikwijls dat de kennis van de zonde en ellende veel aangrijpender ervaren wordt, veel schokkender, veel ernstiger, veel krachtiger. Terwijl, als de Heere iets van Zijn goedheid afdruckt in je hart, er veel meer iets van smart ervaren wordt. Maar hoe dan ook, hoe God Zich ook openbaart, hoe je in het begin de Heere ook leert kennen, tegenover Hem leer je jezelf kennen. Dan blijkt dat je niets anders bent dan een grote zondaar die zich in ellende gestort heeft. Maar juist dan wordt die vraag geboren: Hoe dan, Heere? Hoe kan ik daarvan verlost worden? En als de Heere je daarin gaat onderwijzen, dan kan het niet anders of die derde vraag komt erbij: hoe zal ik God voor zulke een verlossing dankbaar zijn?

Zo blijft de Heere Zijn kerk onderwijzen, zolang ze op aarde is. *Drie stukken moet ik zeker hier verwerven, om zalig te leven en te sterven: de grootheid van mijn zonde en ellende; hoe ik daarvan verlost, Zijn gunst mag roemen; vol dankbaarheid mijn Redder Hem mag noemen, Die in gena mij, zondaar, heeft gekend.*

Amen.